ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ένατο τμήμα)

της 26ης Οκτωβρίου 2015*

«Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας — Περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία — Δέσμευση κεφαλαίων — Κατάλογος των προσώπων, οντοτήτων και φορέων επί των οποίων εφαρμόζεται η δέσμευση κεφαλαίων και οικονομικών πόρων — Καταχώριση στον κατάλογο του ονόματος του προσφεύγοντος — Προσφυγή ακυρώσεως — Απόδειξη του βασίμου της καταχωρίσεως στον κατάλογο»

Στην υπόθεση T-290/14,

Andriy Portnov, κάτοικος Κιέβου (Ουκρανία), εκπροσωπούμενος από τον M. Cessieux, δικηγόρο,

προσφεύγων,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενου από τους V. Piessevaux και J.-P. Hix,

καθού,

υποστηριζόμενου από

την **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους D. Gauci και T. Scharf,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως του κανονισμού (ΕΕ) 208/2014 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ L 66, σ. 1), καθώς και της αποφάσεως 2014/119/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ L 66, σ. 26), στον βαθμό που το όνομα του προσφεύγοντος ενεγράφη στον κατάλογο των προσώπων, οντοτήτων και φορέων στους οποίους εφαρμόζονται τα εν λόγω περιοριστικά μέτρα,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. Berardis (εισηγητή), πρόεδρο, O. Czúcz και A. Popescu, δικαστές,

γραμματέας: S. Bukšek Tomac, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 21ης Μαΐου 2015,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Ο προσφεύγων, Andriy Portnov, Ουκρανός υπήκοος, υπηρέτησε σε διάφορες θέσεις στην ουκρανική διοίκηση και, ιδίως, στη θέση του συμβούλου του Προέδρου της Ουκρανίας.

2 Στις 5 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε, βάσει του άρθρου 29 ΣΕΕ, την απόφαση 2014/119/ΚΕΠΠΑ, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ L 66, σ. 26, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

3 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει ότι:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως υπεύθυνα για την κατάχρηση [υπεξαίρεση] ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.

2. Απαγορεύεται η άμεση ή έμμεση διάθεση κεφαλαίων ή οικονομικών πόρων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, οντότητες ή φορείς που απαριθμούνται στο παράρτημα ή προς όφελος αυτών.»

4 Οι γενικοί κανόνες που διέπουν τη διαδικασία λήψεως των επίμαχων περιοριστικών μέτρων ορίζονται στις επόμενες παραγράφους του ίδιου άρθρου.

5 Κατά την ίδια ημερομηνία, το Συμβούλιο εξέδωσε, βάσει του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, τον κανονισμό (ΕΕ) 208/2014 σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία (ΕΕ L 66, σ. 1, στο εξής: προσβαλλόμενος κανονισμός).

6 Σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση, ο προσβαλλόμενος κανονισμός επιβάλλει τη λήψη των επίμαχων περιοριστικών μέτρων και ορίζει τους τρόπους εφαρμογής των μέτρων αυτών χρησιμοποιώντας, κατ' ουσίαν, την ίδια διατύπωση με την ως άνω απόφαση.

7 Τα ονόματα των προσώπων που αφορούν η απόφαση και ο προσβαλλόμενος κανονισμός περιλαμβάνονται στον κατάλογο του παραρτήματος της εν λόγω αποφάσεως και στο παράρτημα Ι του εν λόγω κανονισμού (στο εξής: κατάλογος) μαζί, μεταξύ άλλων, με την αιτιολογία της εγγραφής τους.

8 Το όνομα του προσφεύγοντος περιλαμβανόταν στον κατάλογο με τα αναγνωριστικά στοιχεία ως «πρώην σύμβουλος του Προέδρου της Ουκρανίας» και με την εξής αιτιολογία:

«Πρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία σχετικά με τη διερεύνηση εγκλημάτων, σε σχέση με την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και την παράνομη μεταφορά τους εκτός Ουκρανίας.»

9 Στις 6 Μαρτίου 2014, το Συμβούλιο δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ανακοίνωση προς τα πρόσωπα στα οποία επιβάλλονται τα περιοριστικά μέτρα που προβλέπονται στην προσβαλλόμενη απόφαση και στον προσβαλλόμενο κανονισμό (ΕΕ C 66, σ. 1).

10 Κατά την ανακοίνωση αυτή, «τα εν λόγω πρόσωπα δύνανται να υποβάλουν στο Συμβούλιο […] αίτηση επανεξέτασης της απόφασης υπαγωγής τους στον προαναφερόμενο κατάλογο […], μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα». Η ανακοίνωση εφιστά επίσης την προσοχή των εν λόγω προσώπων «στη δυνατότητα να προσβάλουν την απόφαση του Συμβουλίου ενώπιον του [Γενικού Δικαστηρίου] […], σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται στο άρθρο 275, παράγραφος 2, και στο άρθρο 263, παράγραφοι 4 και 6, [ΣΛΕΕ]».

11 Στις 17 Απριλίου 2014, ο προσφεύγων υπέβαλε στο Συμβούλιο αίτηση επανεξετάσεως της καταχωρίσεως του ονόματός του στον κατάλογο, ζητώντας επίσης την κοινοποίηση των στοιχείων που δικαιολογούν την εν λόγω καταχώριση.

12 Το Συμβούλιο επιβεβαίωσε ότι η αίτηση ήταν υπό εξέταση και κοινοποίησε, συνημμένα στο υπόμνημα αντικρούσεως και στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, τα στοιχεία του φακέλου του προσφεύγοντος, δηλαδή το έγγραφο της γενικής εισαγγελίας της Ουκρανίας προς την Ύπατη Εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας, της 3ης Μαρτίου 2014 (στο εξής: έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014), καθώς και άλλα αποδεικτικά στοιχεία μεταγενέστερα των προσβαλλόμενων πράξεων.

13 Η απόφαση και ο προσβαλλόμενος κανονισμός τροποποιήθηκαν με την εκτελεστική απόφαση 2014/216/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2014, για την εφαρμογή της προσβαλλομένης αποφάσεως (ΕΕ L 111, σ. 91), και με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 381/2014 του Συμβουλίου, της 14ης Απριλίου 2014, για την εφαρμογή του προσβαλλόμενου κανονισμού (ΕΕ L 111, σ. 33). Η εκτελεστική απόφαση 2014/216 και ο εκτελεστικός κανονισμός 381/2014 δεν μετέβαλαν ωστόσο την κατάσταση του προσφεύγοντος.

14 Η προσβαλλόμενη απόφαση τροποποιήθηκε επίσης με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/143 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2015, περί τροποποιήσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (ΕΕ L 24, σ. 16), η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2015. Όσον αφορά τα κριτήρια για την καταχώριση των προσώπων κατά των οποίων επιβλήθηκαν τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα, από το άρθρο 1 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως αντικαταστάθηκε ως εξής:

«1. Δεσμεύονται όλα τα κεφάλαια και όλοι οι οικονομικοί πόροι που βρίσκονται στην ιδιοκτησία ή κατοχή ή τελούν υπό τον έλεγχο προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως υπεύθυνα για την κατάχρηση [υπεξαίρεση] ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και προσώπων υπεύθυνων για παραβιάσεις ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και φυσικών ή νομικών προσώπων, οντοτήτων ή φορέων που συνδέονται με αυτά, όπως απαριθμούνται στο παράρτημα.

Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης, στα πρόσωπα που έχουν ταυτοποιηθεί ως υπεύθυνα για την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων συγκαταλέγονται και πρόσωπα για τα οποία οι ουκρανικές αρχές διεξάγουν έρευνες για:

α) υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων ή στοιχείων ενεργητικού ή συνέργεια, ή

β) κατάχρηση εξουσίας από μέρους κρατικού λειτουργού με σκοπό την εξασφάλιση οφέλους για τον ίδιο/α ή τρίτους, προκαλώντας έτσι ζημία στα ουκρανικά δημόσια κεφάλαια ή στοιχεία του ενεργητικού, ή για συνέργεια.»

15 Ο κανονισμός (ΕΕ) 2015/138 του Συμβουλίου, της 29ης Ιανουαρίου 2015, για την τροποποίηση του προσβαλλόμενου κανονισμού (ΕΕ L 24, σ. 1), τροποποίησε τον ως άνω κανονισμό σύμφωνα με την απόφαση 2015/143.

16 Η απόφαση και ο προσβαλλόμενος κανονισμός τροποποιήθηκαν μεταγενέστερα με την απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2015/364 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, για την τροποποίηση της προσβαλλομένης αποφάσεως (ΕΕ L 62, σ. 25), και με τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2015/357 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2015, περί εφαρμογής του προσβαλλόμενου κανονισμού (ΕΕ L 62, σ. 1). Η απόφαση 2015/364 τροποποίησε το άρθρο 5 της προσβαλλομένης αποφάσεως, παρατείνοντας τα περιοριστικά μέτρα για ορισμένα πρόσωπα τα ονόματα των οποίων είχαν καταχωριστεί στον κατάλογο μέχρι τις 6 Μαρτίου 2016 ή μέχρι τις 6 Ιουνίου 2015. Ο εκτελεστικός κανονισμός 2015/357 αντικατέστησε κατά συνέπεια το παράρτημα Ι του προσβαλλόμενου κανονισμού.

17 Κατόπιν των ως άνω τροποποιήσεων, το όνομα του προσφεύγοντος δεν περιλαμβάνεται πλέον στον κατάλογο.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

18 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 29 Απριλίου 2013, ο προσφεύγων άσκησε την υπό κρίση προσφυγή. Υπέβαλε επίσης αίτημα περί εκδικάσεως της υποθέσεως με ταχεία διαδικασία κατ' εφαρμογήν του άρθρου 76α του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου της 2ας Μαΐου 1991.

19 Με απόφαση της 4ης Ιουνίου 2014, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα περί εκδικάσεως της υποθέσεως με ταχεία διαδικασία.

20 Στις 24 Ιουλίου 2014, το Συμβούλιο κατέθεσε υπόμνημα αντικρούσεως. Υπέβαλε επίσης αιτιολογημένη αίτηση κατά το άρθρο 18, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, των οδηγιών προς τον Γραμματέα του Γενικού Δικαστηρίου, ζητώντας να μη συμπεριληφθεί το περιεχόμενο ορισμένων παραρτημάτων του υπομνήματος αντικρούσεως στα έγγραφα της υποθέσεως αυτής στα οποία έχει πρόσβαση το κοινό.

21 Με έγγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 4 Αυγούστου 2014, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε να παρέμβει στο πλαίσιο της παρούσας υποθέσεως υπέρ του Συμβουλίου. Με διάταξη της 11ης Σεπτεμβρίου 2014, ο πρόεδρος του ένατου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου επέτρεψε την παρέμβαση αυτή. Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 14 Οκτωβρίου 2014, η Επιτροπή παραιτήθηκε από το δικαίωμά της να καταθέσει υπόμνημα παρεμβάσεως.

22 Το υπόμνημα απαντήσεως και το υπόμνημα ανταπαντήσεως κατατέθηκαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, στις 17 Σεπτεμβρίου 2014 και στις 12 Νοεμβρίου 2014, αντιστοίχως. Το Συμβούλιο κατέθεσε επίσης αιτιολογημένη αίτηση, κατά το άρθρο 18, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, των οδηγιών προς τον Γραμματέα του Γενικού Δικαστηρίου, ζητώντας να μη συμπεριληφθεί το περιεχόμενο ορισμένων παραρτημάτων του υπομνήματος ανταπαντήσεως στα έγγραφα της υποθέσεως αυτής στα οποία έχει πρόσβαση το κοινό.

23 Στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991, το Γενικό Δικαστήριο κάλεσε, στις 31 Μαρτίου 2015, τους διαδίκους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί του κατά πόσον ο προσφεύγων διατηρούσε το έννομο συμφέρον του κατόπιν της διαγραφής του ονόματός του από τον κατάλογο των προσώπων στους οποίους επιβλήθηκαν περιοριστικά μέτρα και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, βάσει ποιων λόγων διατηρείτο το έννομο συμφέρον. Οι διάδικοι συμμορφώθηκαν εμπροθέσμως στο αίτημα αυτό.

24 Οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικώς τις απόψεις τους και απήντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 21ης Μαΐου 2015.

25 Ο προσφεύγων ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να ακυρώσει τον προσβαλλόμενο κανονισμό, κατά το μέρος που τον αφορά,

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση, κατά το μέρος που τον αφορά,

— να καταδικάσει το Συμβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

26 Το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

— να κηρύξει την προσφυγή αβάσιμη,

— να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα,

— επικουρικώς, να κρίνει ότι οι έννομες συνέπειες της προσβαλλομένης αποφάσεως διατηρούνται έως ότου η ακύρωση του προσβαλλόμενου κανονισμού αρχίσει να παράγει τα αποτελέσματά της.

Σκεπτικό

Όσον αφορά το ζήτημα αν διατηρείται το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος

27 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατόπιν των τροποποιήσεων των προσβαλλόμενων πράξεων από την απόφαση 2015/364 και από τον εκτελεστικό κανονισμό 2015/357, το όνομα του προσφεύγοντος δεν περιλαμβάνεται πλέον στον κατάλογο.

28 Απαντώντας στη γραπτή ερώτηση που έθεσε το Γενικό Δικαστήριο (σκέψη 23 ανωτέρω), το Συμβούλιο, υποστηριζόμενο από την Επιτροπή, εκτιμά ότι ο προσφεύγων δεν απέδειξε ότι διατηρεί το έννομο συμφέρον του.

29 Κατά πάγια νομολογία, το αντικείμενο της διαφοράς, όπως και το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος, πρέπει να εξακολουθεί να υφίσταται έως την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, διότι άλλως καταργείται η δίκη, πράγμα που προϋποθέτει ότι η προσφυγή μπορεί, με το αποτέλεσμά της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε (βλ. απόφαση της 7ης Ιουνίου 2007, Wunenburger κατά Επιτροπής, C-362/05 P, Συλλογή, EU:C:2007:322, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

30 Περαιτέρω, μολονότι η αναγνώριση του παράνομου χαρακτήρα της προσβαλλομένης πράξεως δεν μπορεί, καθαυτή, να αποκαταστήσει την υλική ζημία ή την προσβολή της ιδιωτικής ζωής, μπορεί εντούτοις να αποκαταστήσει τα πράγματα στην προτέρα κατάσταση ή να αποτελέσει ένα είδος ικανοποιήσεως της ηθικής βλάβης που του προκάλεσε η πράξη αυτή και να δικαιολογήσει, συνεπώς, τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του. Συναφώς, η οριστική κατάργηση των επίμαχων περιοριστικών μέτρων δεν αποκλείει το ενδεχόμενο διατηρήσεως του εννόμου συμφέροντός του όσον αφορά τα αποτελέσματα των πράξεων με τις οποίες επιβλήθηκαν τα μέτρα αυτά για το διάστημα από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος τους έως την ημερομηνία της καταργήσεώς τους (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση της 28ης Μαΐου 2013, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-239/12 P, EU:C:2013:331, σκέψεις 70 έως 72 και 82).

31 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως διαβεβαίωσε ο προσφεύγων με την απάντησή του στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, χωρίς να αντικρουστεί από το Συμβούλιο, ότι αυτός συμμετείχε και συμμετέχει και σήμερα στην πολιτική σκηνή της Ουκρανίας. Επομένως, η δημόσια καταχώριση του ονόματός του στον κατάλογο, ως προσώπου εναντίον του οποίου κινήθηκε ποινική διαδικασία στην Ουκρανία για υπεξαίρεση κεφαλαίων, μπορεί, μεταξύ άλλων, να βλάψει τη φήμη του ως πολιτικού.

32 Συνεπώς, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος διατηρείται παρά την κατάργηση, κατά το μέρος που τον αφορούν, των επίδικων περιοριστικών μέτρων.

Επί της ουσίας

33 Προς στήριξη της προσφυγής, ο προσφεύγων προβάλλει πέντε λόγους. Ο πρώτος λόγος αντλείται από προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και του δικαιώματος αποτελεσματικής ένδικης προστασίας. Ο δεύτερος αντλείται από παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως. Ο τρίτος αντλείται από μη συμμόρφωση προς τα κριτήρια καταχωρίσεως των προσώπων στα οποία επιβάλλονται τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα που καθορίζονται με την προσβαλλόμενη απόφαση και τον προσβαλλόμενο κανονισμό. Ο τέταρτος αντλείται από πλάνη ως προς τα πραγματικά περιστατικά και ο πέμπτος από προσβολή του δικαιώματος ιδιοκτησίας.

34 Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει καταρχάς τον τρίτο λόγο ακυρώσεως.

35 Προς στήριξη του τρίτου λόγου, ο προσφεύγων προβάλλει, κατ' ουσίαν, ότι η λήψη περιοριστικών μέτρων σε βάρος του δεν έγινε σύμφωνα με τα κριτήρια καταχωρίσεως των προσώπων στα οποία επιβάλλονται τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα που καθορίζονται με τις προσβαλλόμενες πράξεις. Υποστηρίζει, αφενός, ότι δεν αποδείχθηκε ότι φέρει ευθύνη για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος και ότι κινήθηκε σε βάρος του ποινική διαδικασία ή έρευνα για τα γεγονότα αυτά και, αφετέρου, ότι η παράνομη μεταφορά εκτός Ουκρανίας υπεξαιρεθέντων κεφαλαίων συνιστά χωριστή παράβαση από εκείνη που προσδιορίζεται με τις εν λόγω πράξεις, δηλαδή την υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος.

36 Με την επιχειρηματολογία αυτή, ο προσφεύγων αμφισβητεί, κατ' ουσίαν, το βάσιμο της καταχωρίσεως του ονόματός του στον κατάλογο.

37 Το Συμβούλιο προβάλλει, αφενός, ότι το άρθρο 1 της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν έχει την έννοια ότι αφορά αποκλειστικά τα πρόσωπα για τα οποία έχει διαπιστωθεί με δικαστική απόφαση η ενοχή τους για υπεξαίρεση δημοσίου χρήματος και, αφετέρου, ότι η μεταφορά εκτός Ουκρανίας υπεξαιρεθέντος δημοσίου χρήματος μπορεί να αποτελεί μέρος της παραβάσεως της υπεξαιρέσεως.

38 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, μολονότι το Συμβούλιο διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τα γενικά κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη λήψη περιοριστικών μέτρων, η αποτελεσματικότητα του δικαστικού ελέγχου που κατοχυρώνει το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιβάλλει, στο πλαίσιο του ελέγχου της νομιμότητας των λόγων στους οποίους στηρίζεται η απόφαση περί εγγραφής ή διατηρήσεως του ονόματος συγκεκριμένου προσώπου στον κατάλογο των προσώπων κατά των οποίων επιβάλλονται κυρώσεις, ο δικαστής της Ένωσης να βεβαιώνεται ότι η εν λόγω απόφαση, η οποία έχει ατομικό χαρακτήρα για το πρόσωπο αυτό, στηρίζεται σε επαρκώς στέρεα πραγματική βάση. Τούτο προϋποθέτει έλεγχο των πραγματικών περιστατικών που παρατίθενται στην αιτιολογία της εν λόγω αποφάσεως, ούτως ώστε, κατά τον δικαστικό έλεγχο, να μην εκτιμάται απλώς η αόριστη βασιμότητα των προβαλλομένων λόγων, αλλά να εξετάζεται εάν οι λόγοι αυτοί ή, τουλάχιστον, ένας εξ αυτών που θεωρείται επαρκής για να στηρίξει την εν λόγω απόφαση, είναι τεκμηριωμένοι κατά τρόπο αρκούντως ακριβή και συγκεκριμένο (βλ. απόφαση της 21ης Απριλίου 2015, Anbouba κατά Συμβουλίου, C-605/13 P, EU:C:2015:248, σκέψεις 41 και 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

39 Εν προκειμένω, το κριτήριο του άρθρου 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως ορίζει ότι περιοριστικά μέτρα λαμβάνονται σε βάρος «προσώπων που έχουν αναγνωριστεί ως υπεύθυνα για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων της Ουκρανίας».

40 Το όνομα του προσφεύγοντος καταχωρίστηκε στον κατάλογο με το αιτιολογικό ότι είναι «[π]ρόσωπο για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία σχετικά με τη διερεύνηση εγκλημάτων, σε σχέση με την υπεξαίρεση ουκρανικών κρατικών κεφαλαίων και την παράνομη μεταφορά τους εκτός Ουκρανίας».

Συνεπώς, το Συμβούλιο θεώρησε ότι κατά του προσφεύγοντος διεξήχθη, τουλάχιστον, έρευνα ή προκαταρκτική έρευνα, η οποία δεν κατέληξε (ή δεν έχει ακόμη καταλήξει) στην απαγγελία κατηγορίας.

41 Προς στήριξη του λόγου της καταχωρίσεως του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο, το Συμβούλιο επικαλείται το έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014, στο οποίο αναφέρεται ότι «ο]ι ουκρανικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου κίνησαν ορισμένες ποινικές διαδικασίες προκειμένου να διερευνήσουν αξιόποινες πράξεις τελεσθείσες από πρώην υψηλόβαθμους δημοσίους υπαλλήλους», μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και ο προσφεύγων. Το έγγραφο διευκρινίζει στη συνέχεια, κατά εντελώς γενικό τρόπο, ότι από την εν λόγω έρευνα «αποδείχθηκε η κατάχρηση [υπεξαίρεση] σημαντικών ποσών από κρατικά κεφάλαια και η παράνομη στη συνέχεια μεταφορά τους εκτός Ουκρανίας».

42 Όπως προκύπτει από τη δικογραφία της υποθέσεως, το έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014 είναι το μόνο από τα αποδεικτικά στοιχεία που κατέθεσε το Συμβούλιο κατά την παρούσα διαδικασία που είναι προγενέστερο της προσβαλλομένης αποφάσεως και του προσβαλλόμενου κανονισμού. Η νομιμότητα των εν λόγω πράξεων πρέπει επομένως να εκτιμηθεί μόνο σε σχέση με αυτό το αποδεικτικό στοιχείο.

43 Πρέπει επομένως να εξακριβωθεί αν το έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014 συνιστά επαρκή απόδειξη για να συναχθεί ότι ο προσφεύγων προσδιορίστηκε ως «υπεύθυνος για κατάχρηση [υπεξαίρεση] κρατικών κεφαλαίων της Ουκρανίας» κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως.

44 Μολονότι το έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014 προέρχεται, όπως υπογραμμίζει το Συμβούλιο, από ανώτατη δικαστική αρχή τρίτης χώρας, δηλαδή από το γραφείο του γενικού εισαγγελέα της Ουκρανίας, εντούτοις δεν περιέχει παρά μόνο μία γενική διαπίστωση κατά την οποία ο προσφεύγων, μεταξύ άλλων πρώην υψηλόβαθμων δημοσίων υπαλλήλων, αποτέλεσε το αντικείμενο έρευνας που αφορούσε περιστατικά, που δεν διευκρινίσθηκαν περαιτέρω, κατάχρησης κρατικών κεφαλαίων και παράνομης μεταφοράς των κεφαλαίων αυτών στο εξωτερικό. Το εν λόγω έγγραφο δεν παρέχει καμία διευκρίνιση ούτε για τα περιστατικά αυτά ούτε για την ευθύνη του προσφεύγοντος συναφώς.

45 Περαιτέρω, όσον αφορά τα όσα υποστήριξε το Συμβούλιο ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ότι δηλαδή η κίνηση της διαδικασίας έρευνας όσον αφορά τον προσφεύγοντα βασιζόταν κατ' ανάγκην σε πληροφορίες που συνελέγησαν από μη προσδιοριζόμενες έρευνες οι οποίες διεξήχθησαν πριν από την εν λόγω κίνηση της διαδικασίας, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι πρόκειται μόνο για υποθέσεις. Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι απόφαση για τη λήψη περιοριστικών μέτρων, κατά την έννοια του άρθρου 29 ΣΕΕ, δεν εκδίδεται κατόπιν αιτήματος των αρχών της τρίτης χώρας, αλλά αποτελεί αυτοτελές μέτρο που ελήφθη για την επίτευξη των σκοπών της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της Ένωσης. Στην αρμόδια αρχή της Ένωσης εναπόκειται, σε περίπτωση αμφισβητήσεως, να αποδείξει το βάσιμο των λόγων που ελήφθησαν υπόψη κατά του θιγομένου προσώπου, και όχι στο πρόσωπο αυτό να αποδείξει την έλλειψη βασιμότητας των λόγων αυτών (αποφάσεις της 18ης Ιουλίου 2013, Commission κ.λπ. κατά Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P και C-595/10 P, EU:C:2013:518, σκέψεις 120 και 121, και της 28ης Νοεμβρίου 2013, Συμβούλιο κατά Fulmen και Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775, σκέψεις 65 και 66).

46 Είναι βεβαίως αληθές, όπως επισημαίνει το Συμβούλιο, ότι ο δικαστής της Ένωσης έχει κρίνει, στο πλαίσιο της εφαρμογής περιοριστικών μέτρων, ότι ο προσδιορισμός ενός προσώπου ως υπευθύνου για την τέλεση παραβάσεως δεν προυποθέτει κατ' ανάγκην την καταδίκη του για την παράβαση αυτή (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις της 5ης Μαρτίου 2015, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, C-220/14 P, EU:C:2015:147, σκέψη 72, και της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, T-256/11, EU:T:2014:93, σκέψεις 57 έως 61).

47 Ωστόσο, στο πλαίσιο των υποθέσεων τις οποίες αφορά η νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 46 ανωτέρω, κατά των προσφευγόντων είχε τουλάχιστον εκδοθεί διάταξη του γενικού εισαγγελέα της συγκεκριμένης τρίτης χώρας περί κατασχέσεως των περιουσιακών στοιχείων τους, η οποία είχε

επικυρωθεί από ποινικό δικαστήριο (απόφαση Ezz κ.λπ. κατά Συμβουλίου, σκέψη 42 ανωτέρω, EU:T:2014:93, σκέψη 132). Επομένως, η επιβολή των περιοριστικών μέτρων στους προσφεύγοντες των υποθέσεων εκείνων στηριζόταν σε συγκεκριμένα πραγματικά στοιχεία τα οποία γνώριζε το Συμβούλιο.

48 Όμως, εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, αφενός, το Συμβούλιο δεν διέθετε πληροφορίες όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά ή τις συμπεριφορές που προσάπτουν ειδικώς στον προσφεύγοντα οι ουκρανικές αρχές και, αφετέρου, ότι το έγγραφο της 3ης Μαρτίου 2014 το οποίο αυτό επικαλείται, έστω και αν δεν εξεταστεί μεμονωμένα αλλά στο πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται, δεν μπορεί να συνιστά επαρκώς στέρεα βάση, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 38 ανωτέρω, για την καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο με το αιτιολογικό ότι προσδιορίστηκε «ως υπεύθυνος» για υπεξαίρεση κρατικών κεφαλαίων.

49 Κατά τα λοιπά, από τα μεταγενέστερα των προσβαλλόμενων πράξεων συμπληρωματικά αποδεικτικά στοιχεία τα οποία προσκόμισε το Συμβούλιο αποδεικνύεται ότι κινήθηκε προκαταρκτική έρευνα για τον προσφεύγοντα η οποία καταχωρίστηκε μετά τη λήψη των πράξεων αυτών και την ίδια ημέρα με τη δημοσίευσή τους. Επομένως, δεν αποδείχθηκε καν ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως των προσβαλλόμενων πράξεων, είχε κινηθεί πραγματική «διαδικασία» όσον αφορά τον προσφεύγοντα, έστω και στο στάδιο απλής προκαταρκτικής έρευνας. Κατά συνέπεια, η καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο ως «[π]ροσώπου για το οποίο έχει κινηθεί ποινική διαδικασία» είναι εσφαλμένη. Εξάλλου, το Συμβούλιο, ερωτηθέν, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επί της ανακλήσεως των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν στον προσφεύγοντα, δεν έδωσε καμία εξήγηση που να δικαιολογεί την ανάκληση αυτή.

50 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η καταχώριση του ονόματος του προσφεύγοντος στον κατάλογο δεν πληροί τα κριτήρια για την καταχώριση των προσώπων κατά των οποίων επιβλήθηκαν τα επίμαχα περιοριστικά μέτρα που καθορίστηκαν με την προσβαλλόμενη απόφαση.

51 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτός ο τρίτος λόγος ακυρώσεως, οπότε η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί στο μέτρο που αφορά τον προσφεύγοντα.

52 Για τους ίδιους λόγους, πρέπει να ακυρωθεί ο προσβαλλόμενος κανονισμός στο μέτρο που αφορά τον προσφεύγοντα.

53 Δεδομένου ότι ο τρίτος λόγος ακυρώσεως είναι βάσιμος, η προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, χωρίς να είναι απαραίτητο να εξεταστούν οι λοιποί λόγοι ακυρώσεως.

54 Εξάλλου, εφόσον, κατόπιν της αποφάσεως 2015/364 και του εκτελεστικού κανονισμού 2015/357, το όνομα του προσφεύγοντος δεν περιλαμβάνεται πλέον στον κατάλογο των προσώπων κατά των οποίων επιβλήθηκαν τα περιοριστικά μέτρα, παρέλκει η κρίση επί του ζητήματος της διατηρήσεως των αποτελεσμάτων της προσβαλλομένης αποφάσεως καθόσον αφορά τον προσφεύγοντα.

Επί των δικαστικών εξόδων

55 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα.

56 Δεδομένου ότι το Συμβούλιο ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του προσφεύγοντος.

57 Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Επομένως, η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση 2014/119/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων ενόψει της κατάστασης στην Ουκρανία, καθώς και τον κανονισμό (ΕΕ) 208/2014 του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2014, σχετικά με περιοριστικά μέτρα κατά ορισμένων προσώπων, οντοτήτων και φορέων λόγω της κατάστασης στην Ουκρανία, στο μέτρο που αφορούν τον Andriy Portnov.

2) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης φέρει, εκτός από τα δικαστικά του έξοδα, τα δικαστικά έξοδα του A. Portnov.

3) Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα.

Berardis Czúcz Popescu

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Οκτωβρίου 2015.

(υπογραφές)